

DABAS AIZSARDZĪBAS SISTĒMA NO MEŽA ĪPAŠNIEKU SKATU PUNKTA

Arnis Muižnieks
11.04.2025

Anketas mērķis

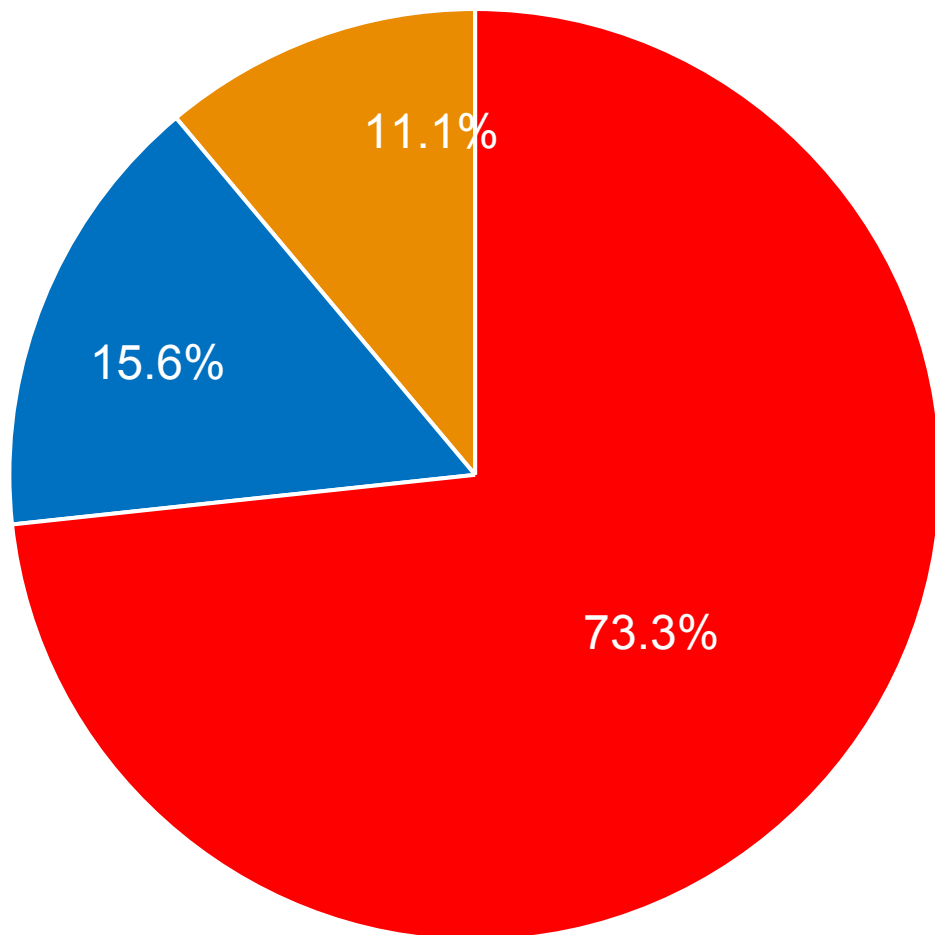

Mērķis:

Noskaidrot, kā zemes īpašnieki vērtē iespēju iesaistīties brīvprātīgas dabas aizsardzības sistēmas veidošanā un kādas problēmas saskata pašreizējā dabas aizsardzības sistēmā.

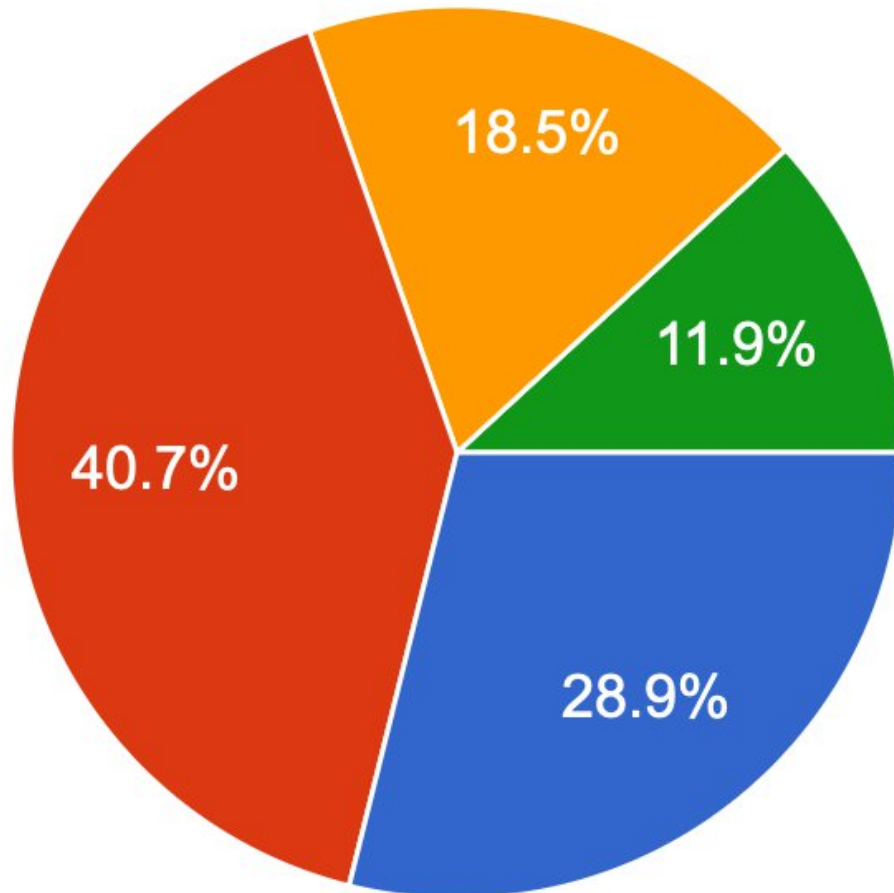
Brīvprātīgā dabas aizsardzība - zemes īpašnieki brīvprātīgi piedāvā valstij kādu savas zemes platību, kur īsāku vai garāku laiku apņemas neveikt kādu darbību vai arī veikt kādas konkrētas darbības, lai veicinātu dabas daudzveidību.

Vai Jūs būtu gatavi piedalīties brīvprātīgas dabas aizsardzības sistēmas veidošanā?

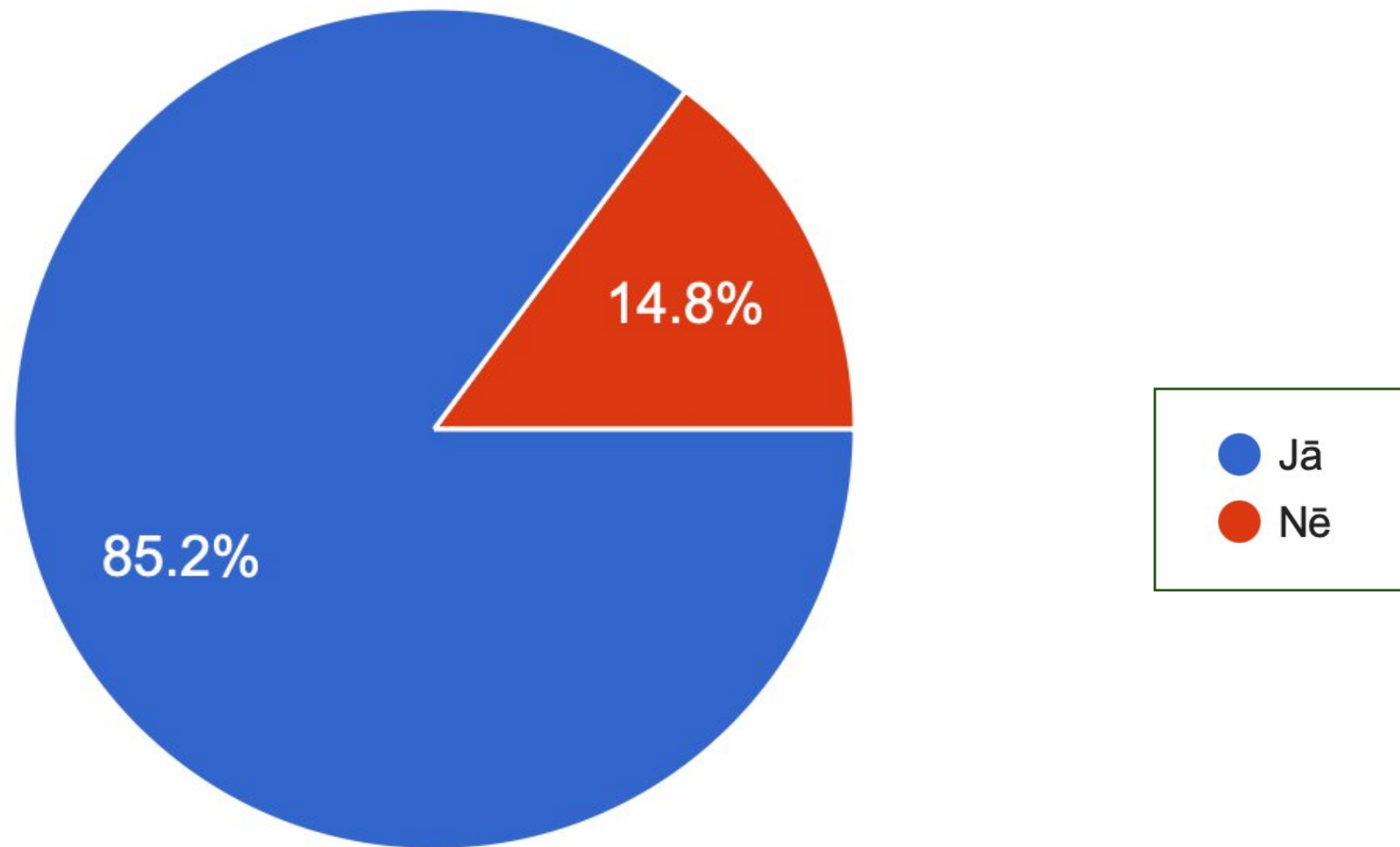
- Jā, bez papildus prasībām pret valsti
- Jā, ja tiks piedāvātas kompensācijas
- Nē

Ja Jūs būtu gatavs/a atvēlēt kādu savas zemes platību brīvprātīgai dabas aizsardzībai, kāds būtu vēlamais līguma darbības ilgums?

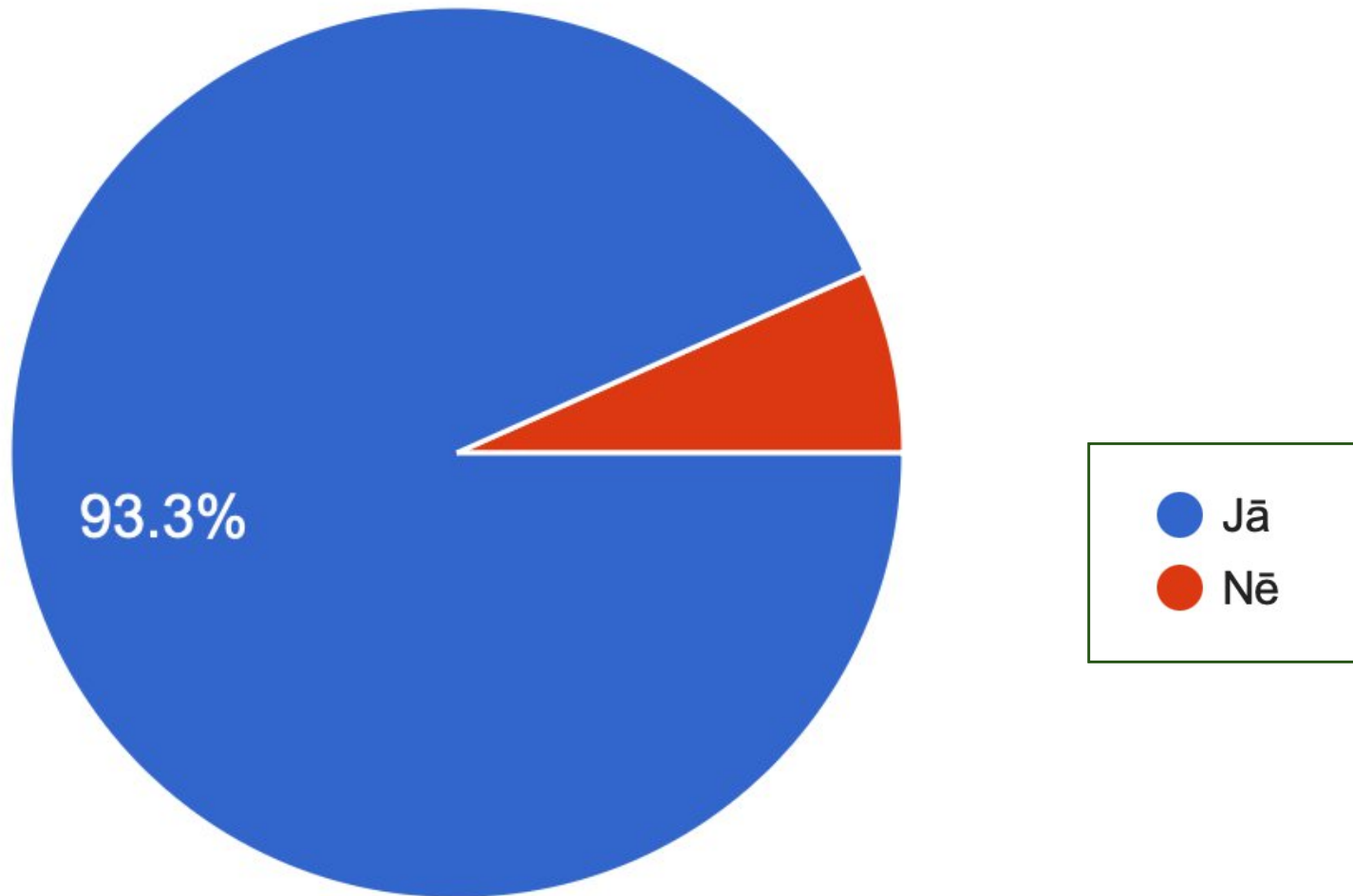

- 5 gadi
- 5 līdz 10 gadi
- 10 līdz 20 gadi
- Vairāk par 20 gadiem

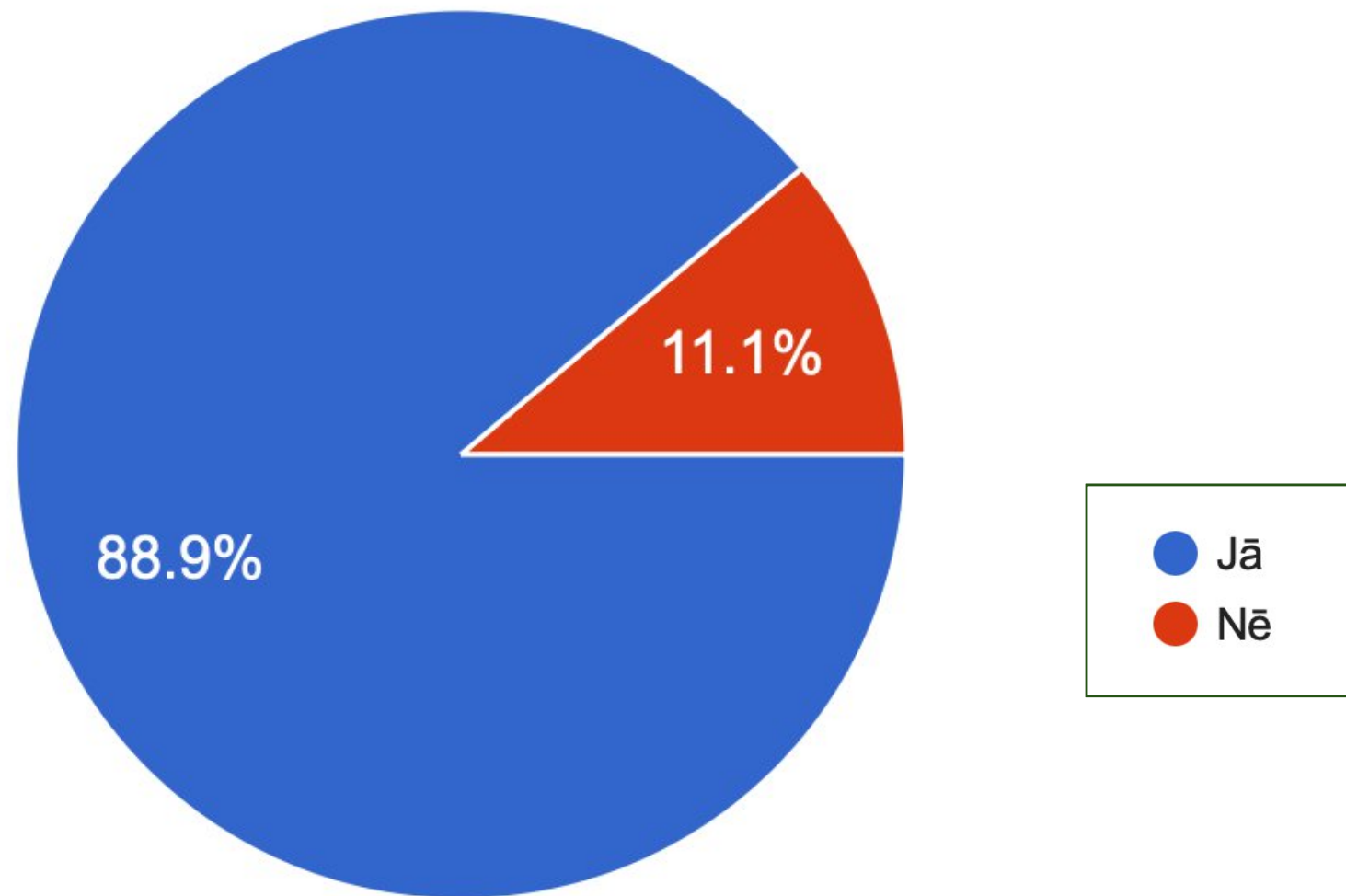
**Ja par garāka termiņa brīvprātīgās dabas
aizsardzības līgumiem būtu lielākas kompensācijas,
vai tas ietekmētu Jūsu lēmumu, uz kādu termiņu
līgumu slēgt?**

Vai Jūsaprāt zemes īpašnieki vairāk iesaistītos brīvprātīgas dabas aizsardzības sistēmas veidošanā, ja tiktu ieviests drošās ostas princips. T.i. tiktu garantēts, kad pēc līguma darbības termiņa beigām netiktu veidota jauna aizsargājama teritorija ar ierobežojumiem?

Vai Jūsuprāt zemes īpašnieki vairāk iesaistītos brīvprātīgas dabas aizsardzības sistēmas veidošanā, ja brīvprātīgi izvēlētās dabas aizsardzības platības tiktu uzskaitītas kā aizsargājamas teritorijas un tāpēc netiktu veidotas jaunas, valsts noteiktas, īpaši aizsargājamas teritorijas un mikroliegumi?

*iesniegtās rakstiskās respondentu
atbildes:*

**Kas Jūsaprāt ir vislielākās
problēmas pašreizējā dabas
aizsardzības sistēmā Latvijā?**

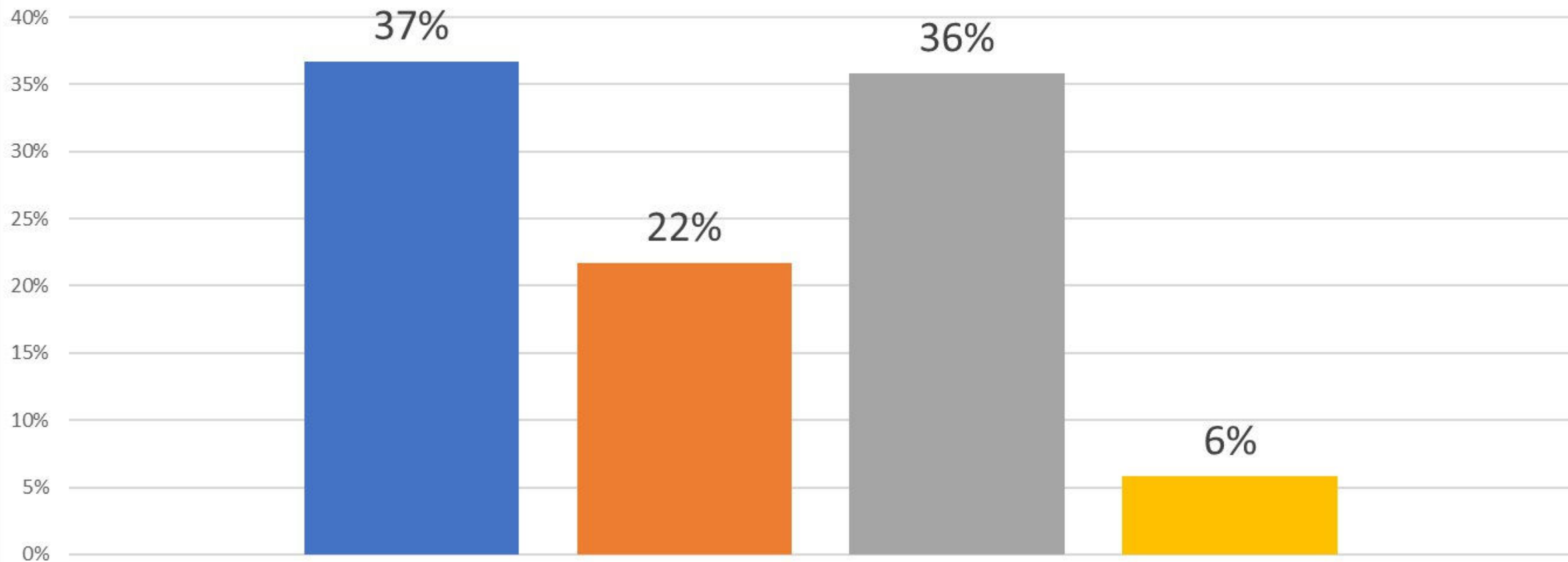
Komunikācija

- Dialoga trūkums starp Valsti un zemes īpašnieku. Saprātīgu un arī īpašnieka interešu ievērojošu, elastīgu aizsardzības noteikumu pieņemšana pusēm vienojoties. Piemēram, arī aizsargājamajās teritorijās būtu iespējams cirst atsevišķus kokus mežaudzē, arī slimus un bīstamus.
- Zemes un mežu īpašniekam nesaprotama mikroliegumu izvēle un aizliegumu uzlikšana. Nav cieņpilnas diskusijas starp valsts institūciju pārstāvjiem un zemju īpašniekiem. Milzīga arogance no dabas aizstāvju puses, nespēja cieņpilni komunicēt ar zemju īpašniekiem par to, kādas dabas vērtības ir viņu īpašumā, kāpēc tās tur izveidojušās, un ko īpašnieks var darīt, lai tās tur saglabātu.
- Veidojot jaunas aizsargājamās teritorijas netiek ņemts vērā īpašnieka viedoklis - ierobežojumu nesaskaņošana ar īpašnieku.
- Procesā netiek pietiekami iesaistīts zemes īpašnieks, netiek ņemtas vērā viņa vēlmēs
- Nerēķināšanās ar privātīpašumu.
- Informācijas aprīte - jebkurš var identificēt kādu ligzdu manā īpašumā un es par to uzzinu pēdējais.
- Komunikācijas trūkums ar privātajiem mežu īpašniekiem, izglītošana.

Kompensācijas

- Nepastāv konkurētspējīga kompensācijas sistēma.
- Kompensācijas par saimnieciskās darbības ierobežojumiem nav samērīgas ar īpašuma/ meža vērtību.
- Īpašniekam nav nekādu tiesību – viss tiek uzspiests, kompensācijas nav, īpašnieks paliek kā situācijas kļīnieks.
- Jaunu dabas aizsardzības teritoriju un liegumu veidošana, esošo liegumu pastiprināšana bez taisnīgas kompensācijas.
- Aizsargājamo teritoriju noteikšana bez īpašnieku piekrišanas un bez atbilstošas kompensācijas par īpašniekiem nodarītajiem zaudējumiem.
- Kompensācijas un to apjoms, aizsargājamo teritoriju (ne)elastība.

Meža īpašnieku izvēle par kompensāciju veidiem

- Ikgadēja kompensācija 5-20 gadu laikā izmaksājot pilno mežaudzes vērtību
- Vienreizējs maksājums pilnas mežaudzes vērtības apmērā
- Zemes maiņa
- Atpirkšana

ĪPAŠNIEKUS NEIESAISTOŠA UN NEMOTIVĒJOŠA SISTĒMA

- Bailu faktors – man ir bail pat pieminēt kādas dabas vērtības, jo tam uzreiz var sekot aprobežojums.
- Dabas aizsardzības sistēma ir ļoti represīva - es kā īpašnieks ceru, ka manā īpašumā nebūs kāda dabas vērtība, jo tā platība man būs zudusi un es tur nedrīkstēšu veikt nekādu saimniecisko darbību. Brīvprātīgajā sistēmā labprāt iesaistītos un censtos nodrošināt pēc iespējas labākus apstākļus dabas daudzveidībai, jo būtu skaidrs, ka no šīs sistēmas nepieciešamības gadījumā varētu izstāties pēc noteikta laika.
- Nav piedāvājuma aizsargāt esošo un veicināt jaunu atradņu veidošanos caur speciāliem apsaimniekošanas režīmiem. Ir tikai ierobežojumi. Piemēram, piejūras "kāpu mežu atjaunošana" patiesībā bija novēlota retināšana, kas tiek saukta par "dabas atjaunošanu". Ir jāparedz arī retināšanas, izlases cirtes un atvērumu veidošana ar nosacījumiem, kas veicina sugu dzīvošanu (brīvprātīgā daudzveidības veidošana un atjaunošana) un ieviešanos, kur "dabai liekā" koksnes tik izvesta no meža, lai neveicinātu eutrofikāciju!.
- Veidojot jaunas aizsargājamās teritorijas netiek noskaidrots vietējo iedzīvotāju viedoklis, nav noteikta dabas ekspertu atbildība.
- Mikroliegumu neatceļamība.

ĪPAŠNIEKUS NEIESAISTOŠA UN NEMOTIVĒJOŠA SISTĒMA

- Brīvprātīgās aizsardzības sistēmas neesamība.
- Neizpratne par faktoriem, kas nosaka bioloģiskās daudzveidības līmeni meža ekosistēmās.
- Ja suga pamet platību teritorija tiek sagalabāta kā aizsargājama.
- Aizsardzība tiek pamatā balstīta uz aizliegumu.
- Pārlietu stingrie ciršanas ierobežojumi aizsargājamās teritorijās.
- Ierobežojumiem nav ilgtermiņa rakstura – kas notiks ar tiem aizsargātajiem mežiem, kur nav atļauta saimnieciskā darbība, vēl pēc 50 gadiem? Tie sāks sabrukt un labuma no tā vairs nebūs nevienam – ne īpašniekam, ne arī dabai, jo tas vairs nebūs tas mežs ar tām vērtībām, kas tika sākotnēji sargāts.
- Dabas aizsardzības platību (teritoriju, un arī teritoriju ārējo robežu) aktualizēšana pēc situācijas dabā. Piemēram, nogabalam ir biotopa statuss, pēc inventarizācijas mainās ārējā robeža, pazīme paliek arī uz precizēto jauno nogabalu. Respektīvi, nav sistēma šādu situāciju risināšanai.
- Mērķa trūkums, nihilisms pret ieguldīto meža darbinieku paaudžu darbu un vienaldzība par cilvēkiem ar meža saimniecībām.

ĪPAŠNIEKUS NEIESAISTOŠA UN NEMOTIVĒJOŠA SISTĒMA

- Nav noteikta dabas ekspertu atbildība, nepietiekoši kvalificēti eksperti.
- Formālisms no DAP puses.
- DA sistēmas neuzticēšanās zemes īpašniekiem.
- Parastam meža īpašniekam nav instrumenti, lai ietekmētu DAP lēmumus, līdz ar to dabas aizsardzība drīzāk ir kā "bubulis", kas, savukārt, bieži nostāda meža īpašnieku sliktā lomā, jo tas ir spiests izcirst savu mežu pirms aprobežojumiem.
- Patvaļīgi lēmumi bez zinātnes pamatojuma, nav ilgtermiņa stratēģijas.
- Manuprāt, ar piespiedu dabas aizsardzības sistēmu, neko nepanāksim. Cilvēkam ir jāsaprot, kāpēc tā. Var jau iznīcināt lauku saimniecības un ģimenes, bet kas gan aizsargās šo vālsī. Manuprāt, tas ir arī nacionālās drošības jautājums.

Dinamiska dabas aizsardzības sistēma

- 1. Laikā un telpā mainīga. Mijiedarbojas ar brīvprātīgo dabas aizsardzības sistēmu.
- 2. Mazāku īpašumu meža īpašniekiem ticība saprātīgai dabas aizsardzības sistēmai palielinātos, ja tiktu atcelti aprobežojumi platībās, kur dabas vērtība, kamdēļ ierobežojumi darbībai izveidoti, dabā vairs neeksistē.
- 3. Lielāku īpašumu meža īpašniekiem, ievērojot noteikto aizsargājamo platību īpatsvaru, tiek dota iespēja platības ar aprobežojumiem, bet augstāku saimniecisko vērtību un mazāku dabas vērtību, savu īpašumu ietvaros aizstāt ar platībām kur ir lielāka dabas vērtība, bet mazāka saimnieciskā vērtība.

Paldies!